

Brüssel, 7.8.2013
COM(2013) 574 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Seitsmes aruanne asulareovee puhastamise direktiivi (91/271/EMÜ)
rakendamise kohta**

{SWD(2013) 298 final}

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	2
2.	Üldine vastavushindamine	3
2.1.	Kogumissüsteemid	3
2.2.	Reovee bioloogiline puhastus	4
2.3.	Põhjalikum puhastus	4
2.4.	Suurlinnad / suured heiteallikad	7
2.5.	Tundlikud alad	7
3.	Nõuetele vastavuse arengutendentsid	7
4.	Reostuse vähenemine minevikus ja tulevikus	8
5.	Kaasrahastamise positiivne mõju	9
6.	Varasemad vastavusmeetmed	10
7.	„Uus kava” vastavuse edendamiseks	10
8.	Kokkuvõtted ja tulevikuperspektiiv	11

1. SISSEJUHATUS

Asulareovee puhastamise direktiiv¹ (edaspidi „direktiiv”) on üks peamisi veepoliitika vahendeid Euroopas. Selle eesmärk on kaitsta keskkonda asulatest (suur- ja väikelinnadest) pärit asulareovee ning põllumajanduslikust toidutööstusest (nt piima-, liha-, õlletootmine jne) pärit biolaguneva tööstusreovee ärajuhtimisest (veekogusse heitmisest) tuleneva kahju eest. Direktiiviga sätestatakse reovee kogumise nõuded ja reguleeritakse reovee ärajuhtimist – selleks täpsustatakse puhastamise miinimumnõuded ning peamiste saasteainete (orgaanilise aine sisaldus ja toitained) heite ülempiirid². ELi veepoliitika raamdirektiivi³ ja merestrateegia raamdirektiivi⁴ keskkonnaeesmärkide täitmine eeldab direktiivi täielikku rakendamist.

Direktiivi rakendamise on muutnud keeruliseks eelkõige finants- ja planeerimisküsimused, mis kaasnevad selliste suuremahuliste taristuinvesteeringutega nagu kanalisatsioon ja puhastusseadmed. Mittetäielik rakendamine võib tuua kaasa orgaanilise reostuse jõgedes ja järvedes ning ka ülemäärase toitainekoormuse akumulereerumise (eutrofeerumine),⁵ mis mõjutab eelkõige järvi ning eriti tundlikku ranniku- ja merevett. Hiljutise veepoliitika raamdirektiivi rakendusaruande⁶ järgi avaldas punktallikast pärit reostus jätkuvalt olulist survet 22 %-le ELi veekogudest. Eutrofeerumine oli endiselt suuremaid ohustajaid umbes 30 %-s veekogudest 17 liikmesriigis. Puhastamata või ebapiisavalt puhastatud reovee heitel on nendes probleemides oluline osa.

Reoveesaaste võib samuti kiirendada loodusliku mitmekesisuse vähenemist ja halvendada joogiveevarusid või suplusvett, mis võib omakorda seada ohtu inimeste tervisele. Inimeste tervist ohustavad näiteks – eelkõige piiratud veevarude puhul – vee kaudu levivate haiguste puhangud, saastunud suplusveest (orgaaniline reostus, toitainete üleküllusega kaasnevast vetikate vohamisest tingitud reostus) saadud haigused või saastunud mereandide tarbimine jne. Nende mõjudega võivad kaasned negatiivsed tagajärjed samuti sellistele majandussektoritele nagu turism või karbikasvatus⁷.

Liikmesriikide rakendusmeetmed on juba oluliselt parandanud reovee puhastamist. Selle tulemusena on Euroopa vee kvaliteet paari viimase aastakümne jooksul oluliselt paranenud ning saasteainete mõju kahanenud⁸. Samas ei saa direktiivi lõplikult rakendamiseks lugeda ning reostus tekitab endiselt probleeme.

Komisjoni ettepanekus seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohta⁹ ja uues Euroopa veevarude kaitsmise kavas¹⁰ tõdetakse, et kõnealune direktiiv on oluline, ja rõhutatakse, et selle edukaks rakendamiseks tuleb meetmeid tõhustada.

Käesolevas direktiivi rakendamise seitsmendas aruandes kirjeldatakse aastate 2009/2010 lõpuks tehtud edusamme. Aruandes esitatakse ka direktiivi nõuetele vastavuse arengu tendentsid ning esitletakse uut „vastavuse edendamise” kava ja samme avalikkuse teavitamise

¹ Direktiiv 91/271/EMÜ, EÜT L 135, 30.5.1991.

² Lisateave direktiivi reguleerimisala, eesmärkide ja sätete kohta: http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/index_en.html.

³ Direktiiv 2000/60/EÜ, EÜT L 327, 22.12.2000.

⁴ Direktiiv 2008/56/EÜ, ELT L 164, 25.6.2008.

⁵ Eutrofeerumine — vee rikastumine toitainetega, eriti lämmastiku- ja/või fosforühenditega, mis kiirendab vetikate ja taimestiku kõrgemalt arenenud vormide kasvu ning häirib seetõttu soovimatult vees esinevate organismide tasakaalu ja rikub sama vee kvaliteeti.

⁶ Lisateave: http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/implprep2007/index_en.htm#third.

⁷ Lisateave: EEA (2010). The European Environment – State and Outlook 2010 – Freshwater Quality.

⁸ Lisateave: EEA (2012). European Waters-assessment of status and pressures.

⁹ COM (2012) 710 (final). Lisateave: http://ec.europa.eu/environment/newprg/pdf/7EAP_Proposal/et.pdf.

¹⁰ COM (2012) 673 (final). Lisateave: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0673:FIN:ET:PDF>.

ja avaliku aruandluse poole. Lisaks käesolevale aruandele on koostatud ka lisa tabelitega¹¹ ja üksikasjalikum tehniline aruanne¹². Esitatud andmete ja käesoleva aruande avaldamise vahelised lüngad tulenevad sellest, kuidas andmete vahetus komisjoni ja liikmesriikide vahel oli varem korraldatud. Seepärast pakuvad komisjoni talitused välja uue lähenemisviisi ka vastavust käsitlevale teabele ning kutsuvad liikmesriike üles esitama riiklikul tasandil ajakohasemat teavet elektroonilisel kujul (vt punkt 7).

2. ÜLDINE VASTAVUSHINDAMINE

Vastavushindamise eesmärk on analüüsida direktiivi nõuetele vastavust liikmesriikide esitatud teabe alusel. Vastavushindamine põhineb Euroopa Keskkonnaameti ReportNet'is¹³ avaldatud suunistel ja meetodikal. Aruandega hõlmatud asulate ja veepuhastitega seonduv reoveetaristusteave asub Euroopa veeteabesüsteemi WISE andmebaasis Waterbase¹⁴.

Seekordset direktiivi rakendamise aruandlust võib pidada edukaks. Esimest korda andsid aruandesse teavet 27 liikmesriiki ja nad tegid seda ka üldjoontes õigel ajal. Aruanne hõlmab peaaegu 24 000 enam kui 2 000 elanikuga väike- ja suurlinna (milles kokku tekitatakse reostust 615 miljoni elaniku ehk nn inimekvivalendi¹⁵ kohta). Peaaegu 18 000 väike- ja suurlinna (ehk 81 % reostuskoormusest) asuvad neis 15 liikmesriigis, kes ühinesid ELiga enne 2004. aastat (EL 15). Ülejäänud asuvad 12 liikmesriigis, kes ühinesid ELiga 2004. ja 2007. aastal (EL 12). Vastavust hinnati 26 liikmesriigi puhul, kuna Rumeenia jaoks polnud 2010. aastaks ükski ühinemislepingus sätestatud vastavustähtaeg veel möödunud. Horvaatia astus Euroopa Liitu 1. juulil 2013 ja seepärast ei pidanud ta aruannet esitama.

Mitme teise 2004. või 2007. aastal ühinenud liikmesriigi täiendavad vastavustähtajad möödusid käesoleva aruande aruandlusperioodil. Samas pidid mitmed nende väike- ja suurlinnad saavutama vastavuse 2010. aastaks või ka hilisemaks tähtajaks ning seetõttu ei ole neid käesolevas aruandes hinnatud.

Rakendamisanalüüsi peamised tulemused on esitatud allpool (liikmesriigiti on andmed esitatud lisa tabelis 1, kust leiab ka üksikasjalikku teavet aastatel 2004 ja 2007 ELiga ühinenud 12 liikmesriigi möödunud tähtaegade kohta).

2.1. Kogumissüsteemid

Enamik ELi liikmesriike kogub reovett väga tõhusalt – keskmine vastavusmäär on tõusnud 94 %-ni (92 %-lt). Umbes 15 liikmesriigis ulatub vastavus isegi 100 %-ni. Kõik liikmesriigid on kas püsinud varasemate tulemuste juures või on neid parandanud. Küll aga on liikmesriikide seas veel selliseid riike, kus reovett ei koguta üldse või kogutakse osaliselt. Viie liikmesriigi (BG, CY, EE, LV, SI) vastavusmäär jäi aastatel 2009/2010 ikka veel alla 30 %.

2.2. Reovee bioloogiline puhastus

Aastatel 2009/2010 puhastati vastavalt direktiivi nõuetele bioloogiliselt 82 % ELi reoveest, mis on neli protsendipunkti rohkem kui eelmises aruandes. Nelja liikmesriigi vastavusmäär küündis 100 %-ni ning veel kuue oma 97 %-ni ja kõrgemale. Samas on rühma EL 12 vastavusmäärad teistest väga maas – vaid 39 % nende riikide reoveest sai nõuetekohaselt

¹¹ SWD (2013) 298.

¹² Seitsmes tehniline teabe hindamine nõukogu 21. mai 1991. aasta asulareovee puhastamist käsitleva direktiivi 91/271/EMÜ rakendamise kohta, muudetud komisjoni 27. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/15/EÜ. (31. detsembri 2009. aasta või 31. detsembri 2010. aasta seisuga.) Koostanud komisjoni konsultant Umweltbundesamt GmbH (Austria).

¹³ Lisateave: <http://rod.eionet.europa.eu/obligations/613>.

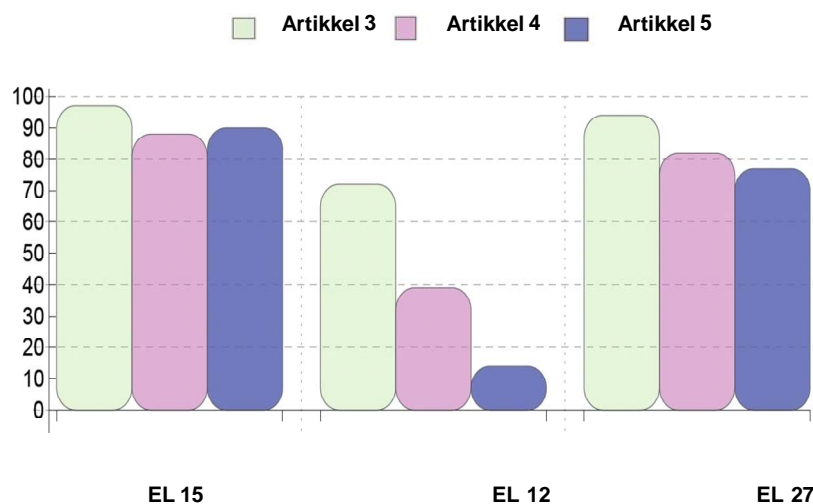
¹⁴ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/waterbase-uwatd-urban-waste-water-treatment-directive-3>.

¹⁵ Terminit inimekvivalent ehk ie kasutatakse direktiivis ning see hõlmab peamiselt küla/linna elanike ning teiste allikate, nagu mittealaliste elanike (turistide) ja põllumajanduslike toidutööstuste poolt tekitatud orgaanilist reostust.

bioloogiliselt puhastatud. Neist riikidest vaid CZ, HU, LT ja SK vastavusmäärad ulatusid vahemikku 80–100 %.

2.3. Põhjalikum puhastus

Selle reoveepuhastamisviisiga, mida nimetatakse ka süvapuhastuseks, täiendatakse vajaduse korral bioloogilist puhastust ning peamiselt eemaldatakse selle abil toitained eutrofeerumise tõrjumisel või vähendatakse bakterioloogilist reostust, mis võib ohustada inimeste tervist (näiteks joogivee võtmise piirkondades või suplusvees)¹⁶. Üldine vastavusmäär oli 77 %. Samas torkasid põhjalikuma puhastuse nõude rakendamise hiline misega silma rühma EL 12 liikmesriigid, kus nõuetekohaselt puhastatakse vaid 14 % reoveest. Positiivne oli aga see, et nelja riigi puhul oli vastavusmäär tõusnud 100 %-ni.

Joonis 1. Liikmesriikide rühmade EL 27, EL 15 ja EL 12 tulemused direktiivi artikli 3 (kogumine; rohelised tulbad), artikli 4 (bioloogiline puhastus; roosad tulbad) ja artikli 5 (põhjalikum puhastus; sinised tulbad) nõuete täitmisel. Esitatud on liikmesriikide suuruse järgi kaalutud keskmised väärtused.

Joonisel 1 on esitatud tulemused rühmade EL 27, EL 15 ja EL 12 tasandil¹⁷.

Rühmas EL 15 on väärtused üldiselt kõrged ja sellistes riikides nagu Saksamaa, Madalmaad ja Austria on need isegi väga kõrged. Rühma EL 12 tulemused on suhteliselt nõrgad, eriti just põhjalikuma puhastuse alal.

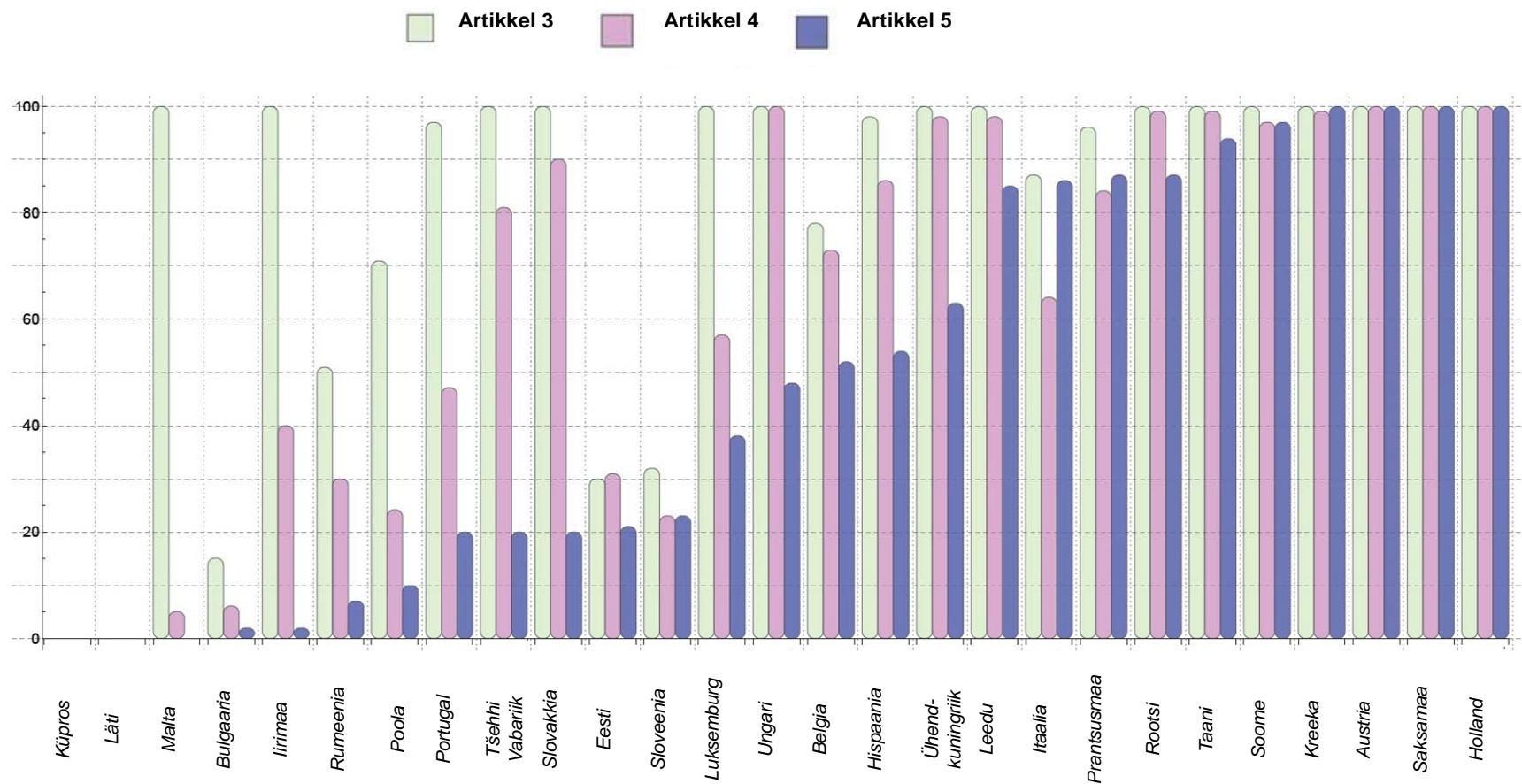
Väärtused EL 27 tasandil on samuti kõrged ja küllaltki sarnased EL 15 näitajatega (kuigi pisut madalamad) järgmistel põhjustel:

a) EL 15 riikide reovee kogumise ja töötlemise näitajad on suhteliselt asjakohasemad. EL 15 riikides on kõik vastavuse saavutamise tähtajad möödunud ning vastavusnõudega hõlmatud reovee hulk on seega suur; seepärast on ka vastavusmäärad kõrged.

b) EL 12 riikide reovee kogumise ja töötlemise näitajad on vähem asjakohased, sest need kajastavad nende riikide väike- ja suurlinnade vaid selle osa vastavust, milles vastavuse saavutamise tähtaeg möödus aastatel 2009/2010.

¹⁶ Lisaks nähakse süvapuhastustehnoloogias (nt osoneerimine, kloorimine, UV-tehnoloogia, membraanitehnoloogia, liivafiltrid) üht kõige suurema potentsiaaliga vahendit veekeskonda juhitavate mikrosaasteainete (uued saasteained, kaasa arvatud farmaatsiatooted, iskliku hügieeni ja kosmeetika tooted, muud tööstuslikud kemikaalid) tõrjumisel.

¹⁷ Tabel 1 (vt lisa) kajastab tulemusi liikmesriikide kaupa ning rühmade EL 27, EL 15 ja EL 12 tasandil, kus riigid on järjestatud vastavusvahemike järgi.

Joonis 2. Iga liikmesriigi tulemused direktiivi artikli 3 (kogumine; rohelised tulbad), artikli 4 (bioloogiline puhastus; roosad tulbad) ja artikli 5 (põhjalikum puhastus; sinised tulbad) nõuete täitmisel. Riigid on järjestatud artikli 5 nõuete täitmise järgi, alustades nõrgimate tulemustega riikidest. Slovakkia (artikkel 5) ja Rumeenia (artiklid 3, 4 ja 5) puhul on nõuetele vastavuse asemel kajastatud mõistet „olemasolevad rajatised”, kuna nende artiklite tähtjajad polnud aruandlusaastaks veel möödunud (nõuetele vastavuse näitajaid ei nõutud, kuid liikmesriigid saatsid teavet kogutud ja puhastatud reovee kohta). Küprosel ja Lätis oli vastavuse saavutamise määr 0 %, kuna kogumissüsteemid ja töötlemiskäitised ei olnud aruandlusaastal (2009) veel täielikult töökorras, kuid pärast seda on olukord palju paranenud ja viimastel andmetel on vastavusmäärad palju kõrgemad.

Joonisel 2 esitatud riikide tulemused kajastavad 2009. aasta või hiljemalt 2010. aasta andmeid ja olukorda. Komisjoni talitused on teadlikud, et mitmes eriti just madala vastavusmääraga liikmesriigis on hiljem tehtud olulisi edusamme ja et praegused vastavusmäärad on paljudel juhtudel (oluliselt) kõrgemad (eelkõige Küprosel ja Lätis).

2.4. Suurlinnad / suured heiteallikad

Käesolev aruanne hõlmab 585 suurlinna, millest igaiühes tekib 150 000 (või enam) inimekvivalenti reovett. Ainuüksi nende suurlinnade poolt tekitatud reostuskoormus moodustab 45 % kogutavast üldkoormusest. 91 % nende 585 suurlinna reostuskoormusest puhastatakse põhjalikumalt (parimal võimalikul viisil). Võrreldes eelmise aruandega on see samm paremuse poole, kuna siis puhastati selliselt vaid 77 % vastavast reostuskoormusest. Eri suurlinnade / suurte heiteallikate vastavusaste on siiski küllaltki erinev.

Näiteks ELi liikmesriikide 27 pealinnast vaid 11¹⁸ võisid end 2010. aastal kuulutada täielikult kooskõlas olevaks isegi kõige põhjalikumate puhastusnõuetega, kui need on seal kohaldatavad (vt üksikasjalikud andmed ELi pealinnade kohta, tabel 2 ja kommentaarid lisas).

2.5. Tundlikud alad

Võrreldes eelmise aruandega on suurenenud tundlikuks alaks kuulutatud või peetav ELi territoorium – 2010. aastaks ulatus see peaaegu 75 %-ni. Ala kasvas kõige enam Prantsusmaal ja Kreekas. Teave ELi liikmesriikide tundlike alade kohta on esitatud Euroopa veeteabesüsteemi WISE kaartidel¹⁹.

3. NÕUETELE VASTAVUSE ARENGUTENDENTSID

Kui hinnata kõikide liikmesriikide liikumist täieliku vastavuse saavutamise suunas, tuleb eristada rühma EL 15 riike ning 2004. ja 2007. aastal ühinenud riike. Vastavusnõuded on regulaarselt muutunud peamiselt laienemiste ja direktiivi kohaldamise astmeliste üleminekuperioodide lõppemise tõttu. Kõik rühma EL 15 tähtajad möödusid 2005. aasta 31. detsembriks, kuid rühma EL 12 tähtajad on veel saabumas ning kõige viimane neist möödub 2018. aastal. Kuni 2004. aastani on olemas andmed vaid rühma EL 15 liikmesriikide kohta. Seega saadi kõigi 27 liikmesriigi edenemist asuda mõõtma alles alates viiendast aruandest (2005/2006). Kui koondada kokku kõik varasemates komisjoni aruannetes avaldatud tulemused, joonistub ilmekalt välja vastavusmäära kasv. Siin on vaid üks erand: määra langemine viienda ja kuuenda aruande võrdluses oli tingitud sellest, et mitmed nõrgemate rakendamistulemustega liikmesriigid ei saanud viiendasse aruandesse (2005/2006) lülitamiseks vajalikku teavet. Sellest hoolimata on positiivne see, et kuuenda (2007/2008) ja seitsmenda (2009/2010) aruande võrdluses on määr tõusnud, kuna rühma EL 12 liikmesriikidel on tekkinud vastavuskohustused/-tähtajad esmakordselt, kuid see ei ole langetanud üldiselt positiivseid üldtulemusi.

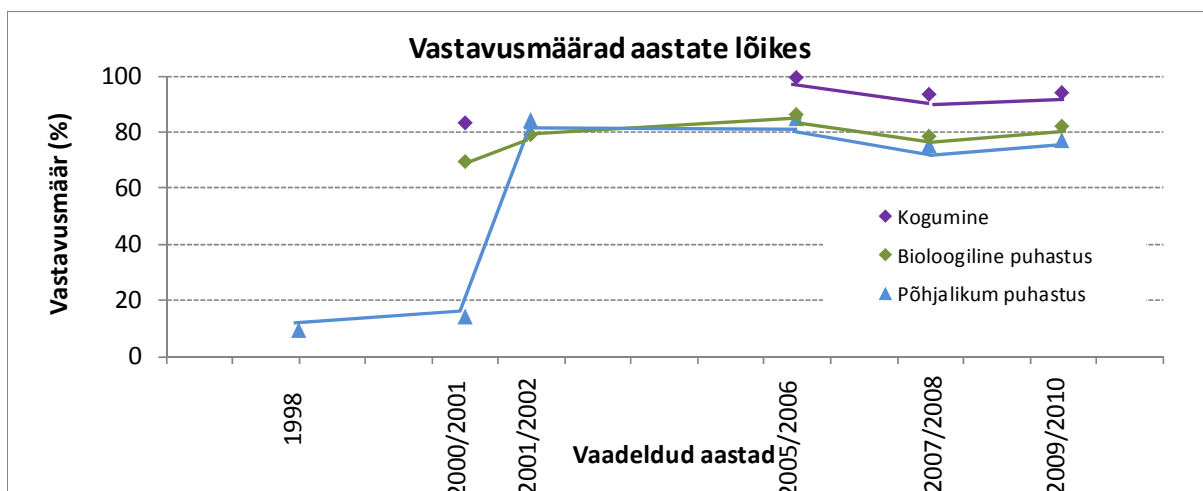
¹⁸

Amsterdam, Ateena, Berliin, Bratislava, Kopenhaagen, Helsingi, Madrid, Pariis, Stockholm, Viin, Vilnius.

¹⁹

<http://www.eea.europa.eu/themes/water/interactive/soe-wfd/urban-waste-water-treatment-directive-viewer>.

Joonis 3. Vastavusmäär aastate lõikes. Joonis kajastab kogumise, bioloogilise puhastuse ja põhjalikuma puhastuse nõuetele vastavuse arengut erinevate rakendusaruannete järgi (alates teisest aruandest) vastavatel aruandlusaastatel (1998 kuni 2009/2010). Kõik aruanded ei sisaldanud kõiki andmeid; puuduvaid väärtusi ei saa joonisel kajastada ning see põhjustab arengutendentsi joone katkemist.

4. REOSTUSE VÄHENEMINE MINEVIKUS JA TULEVIKUS

Komisjon on hinnanud ka kõnealuse direktiivi rakendamise tulemusel toimunud reostuse vähenemist ning lähiaastate eeldatavat vähenemist täieliku rakendamise korral. Seda hinnati projekti FATE²⁰ käigus (projekti käsitleti saasteainete säilimise ja mõjude hindamist maismaa- ja veeökosüsteemides).

Aastatel 2011/2012 avaldas komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus kaks aruannet,²¹ milles käsitles ELi eri poliitikadokumentide (sealhulgas veepoliitika raamdirektiivi, nitraadidirektiivi ja asulareovee puhastamise direktiivi) kontekstis reostuskoormust ja selle vähenemist minevikus (1985–2005) ning eeldatavat koormust ja selle vähenemist tulevikus (kuni 2020. aastani, kui võrdlusaastaks on 2005. aasta).

Seoses varasema toitainete vähendamisega õnnestus asulareovee puhastamise direktiiviga piirata punktallikast pärit toitainete heidet ning seega vähendada saasteainete sissevoolu Euroopa pinnaveekogudesse. Seda kirjeldatakse ühes eespool nimetatud Teadusuuringute Ühiskeskuse aruandes pealkirjaga „Long term nutrient loads entering the European Seas” (Euroopa meredesse jõudnud toitainekogused pikema aja jooksul). Kui selles aruandes võrreldi hinnangulisi merre jõudnud toitainekoguseid 2005. aastal ja 1991. aastal Euroopa ulatuses, selgus, et merre jõudnud lämmastiku kogumaht oli kahanenud 9 % ning fosfori üldkogus oli kahanenud umbes 15 % ning seda peamiselt tänu punktallikate heite kahanemisele. Samuti tõdeti aruandes, et Põhjameres ja Läänemeres oli saasteainekoguste vähenemine seotud peamiselt punktallikate vähenemisega tänu põhjaliku reoveepuhastuse rakendamisele.

Mis puutub tulevikutendentsidesse tavapärase tegevuse jätkumise korral (eeldusel, et ei rakendata mingisuguseid toitainetõrje meetmeid), siis oli kõnealuse aruande üks peamisi järeldusi, et sellise stsenaariumi puhul suureneks maapealsetest allikatest pärit toitainete heide 2020. aastaks. Kui aga eeldada asulareovee puhastamise direktiivi täielikku rakendamist, saavutatakse punktallikast pärit heite märkimisväärne kahanemine. Küll aga võib mõnes Euroopa piirkonnas rakendamise kaasneda ka punktallikast pärit kogumata heite (esialgne)

²⁰ <http://fate.jrc.ec.europa.eu/rational/home>.

²¹ <http://bookshop.europa.eu/en/scenario-analysis-of-pollutants-loads-to-european-regional-seas-for-the-year-2020-pbLBNA25159/> ja <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/111111111/15938/1/lbna24726enc.pdf>.

kasv, seda eriti Alam-Doonau vesikonnas, kuna ilma äravoolusüsteemita väikestes linnastutes seatakse sisse paremini korraldatud kogumine ja ärajuhtimine, mille tulemusena tekivad uued punktallikad, mida praegu ei ole. Kuigi see võib kahandada Musta mere puhul toitainete vähendamise tõhusust, parandaks see siiski keskkonna olukorda tänu näiteks põhjavee reostamise vähendamisele, mida selles konkreetses uuringus ei hinnatud.

Käesoleva rakendusaruande koostamisel arvatati eraldi välja saasteainekoormus, mis on tekkinud väike- ja suurlinnade reovee sellest osast, mis ei vasta direktiivi nõuetele (hinnati „vastavuseni jäänud vahemikku”). Arvesse ei võetud neid väike- ja suurlinnu, mille puhul vastavus ei olnud kohustuslik (s.o ühinemislepingutes sätestatud tähtajad ei olnud veel möödunud 2009. ega 2010. aastal, mis oli liikmesriikide jaoks viimane aruandlusaasta). Hindamine näitas, et direktiivi nõuetele mitte vastavast asulareoveest tekkis kokku umbes 603 kt/a²² lämmastikku, 78 kt/a fosforit ja 3 900 kt/a orgaanilist kogureostust²³.

Kui võrrelda eespool esitatud näitajaid Euroopa meredesse aastas jõudva toitainete (lämmastik ja fosfor) hinnangulise üldkogusega, mis on esitatud Teadusuuringute Ühiskeskuse aruandes „*Long term nutrient loads entering the European Seas*”, ilmneb, et direktiivi nõuetele mitte vastavast reoveest tekkinud lämmastik moodustab kuni 15 % merre jõudva lämmastiku kogumahust. Fosfori puhul on see osakaal veelgi suurem, ulatudes 35 %-ni fosfori kogumahust. Sellised määrad tõendavad, et direktiiv tuleks kõikjal ELis täielikult rakendada.

Kõnealuse Teadusuuringute Ühiskeskuse aruande üldjäreluses tõdetakse, et „toitainete punktallikate reovee puhastamine on kõige tõhusam vahend selleks, et vähendada toitainete jõudmist Euroopa meredesse. Küll aga on selle teostatavus suhteliselt ebatõenäoline ning punktallikast pärit toitainekoguste edasine vähendamine tekitaks suuri kulusid.”

5. KAASRAHASTAMISE POSITIIVNE MÕJU

Direktiivi rakendamiseks saab taotleda abi ELi fondidest, eelkõige Ühtekuuluvusfondist ja Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), mis aitavad mahajäänud või struktuursetes raskustes olevatel piirkondadel säästlikult areneda. Liikmesriigid ja piirkonnad on saanud mitme programmitöö perioodi raames neist fondidest olulist toetust investeerimiseks reoveepuhastustaristu ülesehitamiseks. Käesoleval programmitöö perioodil 2007–2013 planeeriti reoveega seonduva tegevuse ja taristu investeringuid rahaliselt toetada umbes 14,3 miljardi euroga 21 liikmesriigis. Eelkõige just uued liikmesriigid, kuid mitte ainult nemad, eraldasid suurima osa oma rahastusest reoveepuhastuse tarbeks. Aruandlusaastatel 2009/2010 oli kategooriale „reovesi” eraldatud vahendite kumulatiivne kogumaht 2009. aastal 3,5 miljardit eurot ja 2010. aastal 9,7 miljardit eurot. Liikmesriikidest eraldasid kumulatiivselt enim vahendeid Poola (3,3 miljardit eurot), Rumeenia (1,2 miljardit eurot) ja Ungari (0,6 miljardit eurot).

ELi rahastuse tähtsale osale vaatamata rõhutati ELi mageveepoliitika toimivuskontrollis, et valdav osa ELi veepoliitika rakendamise vahenditest peab tulema liikmesriikidelt endilt. Uuring, millega hõlmati 22 liikmesriiki,²⁴ näitas, et neis liikmesriikides on ikka veel puudu rahalisi vahendeid direktiivi nõuetele vastavuse saavutamiseks tulevikus.

Ebapiisava rahastamise peamine põhjus on see, et enamik liikmesriike on rakendanud aeglaselt ja ebapiisavalt veepoliitika raamdirektiiviga ette nähtud põhimõtteid, et veekasutajad

²² Kilotonni/aastas.

²³ Põhineb keemilisel hapnikutarbel (KHT).

²⁴ COWI 2010. Compliance Costs of the Urban Wastewater Treatment Directive. Final report http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/info/pdf/Cost%20of%20UWWTD-Final%20report_2010.pdf.

katavad kulud ja et saastaja maksab. Sellise veehinna kujundamise poliitika edendamiseks on komisjon välja pakkunud mõned eeltingimused, sealhulgas veepoliitika raamdirektiivi veehinna kujundamise nõuete järgimise tingimuse, mida liikmesriigid peavad täitma, kui nad soovivad uuel rahastamisperioodil (2014–2020) saada ELi ühtekuuluvuspoliitika raames rahastust veesektori projektidele.

6. VARASEMAD VASTAVUSMEETMED

Komisjon on üritanud nõuetele vastavust tagada pideva dialoogi ning vajaduse korral ka rikkumismenetluste algatamise abil; mõni selline menetlus algatati juba 1997. aastal. Praegu on avatud veel umbes 20 kollektiivset horisontaaljuhtumit²⁵ rühma EL 15 kuuluva 10 liikmesriigi vastu.

Äsjase ELi mageveepoliitika toimivuskontrolli²⁶ raames toimunud poliitika hindamine näitas, et rakendamist kiirendavad rikkumismenetlused on muutnud direktiivi rakendamist tõhusamaks. Kuigi ELi tasandi jõustamise meetmete läbiviimine on suhteliselt pikaldane ja aeganõudev protsess, on enamik juhtumeid lahendatud kohtueelse menetluse faasis.

Mõned edukad näited on Prantsusmaa (1998. ja 2000. aastal algatatud juhtumid, kus direktiivi ei täitnud 682 väikelinna) ja Belgia (1998. aastal algatatud juhtum, kus algselt ei täitnud direktiivi 175 väike- ja suurlinna). Mõlemal juhul järgivad peaaegu kõik eespool osutatud väike- ja suurlinnad praeguseks direktiivi nõudeid. Ka Itaalias ei täitnud menetluse algatamise ajal 1998. aastal direktiivi 475 väike- ja suurlinna; kohtuotsuse väljakuulutamise ajal ei täitnud endiselt direktiivi vaid 110 neist linnadest. Lisaks neile kolmele riigile on pärast eelmist aruandmist pooleliolevate rikkumismenetlustega riikide seas teinud enim edusamme Hispaania ja Kreeka, eriti just puhastamisnõuete täitmise alal.

7. „UUS KAVA” VASTAVUSE EDENDAMISEKS

Innustavatest edusammudest hoolimata on rakendamises ikka veel suuri puudujääke, eriti 2004. aastal ja hiljem ELiga ühinenud riikide seas. Nüüdseks on selgumas, et kui ELi, riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil ei rakendata tõhusamaid meetmeid, hilineb rakendamine uutes liikmesriikides sama palju või isegi rohkem kui EL 15 liikmesriikides. On ebatõenäoline, et vajalike edusammude tegemiseks piisab ainult rikkumismenetlustest. Võttes arvesse praegust kriisi ja riiklike eelarvete üha suuremaid piiranguid, on komisjon jõudnud arvamusele, et kõnealune direktiiv on sobiv kandidaat katsealgatuseks, milles järgitakse nõuetele vastavust ja rakendamist edendavat „uut kava”.

See „uus kava” on esitatud seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi ettepanekus ja Euroopa veevarude kaitsmise kavas. Seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi neljas prioriteetne eesmärk „maksimeerida liidu keskkonnaalastest õigusaktidest saadavat kasu” sisaldab konkreetsete meetmete ettepanekuid,²⁷ eelkõige järgmisi:

- luua riiklikul tasandil süsteem, et aktiivselt levitada teavet selle kohta, kuidas ELi keskkonnaalaseid õigusakte rakendatakse; lisaks anda ELi tasandil ülevaade üksikute liikmesriikide tulemuste kohta (nn struktureeritud rakendamise- ja teabevõrgustik);
- sõlmida rakendamise partnerluslepingud liikmesriikide ja komisjoni vahel.

²⁵ Loetelu (avaldamise hetke seisuga) kõige asjakohasematest rikkumisjuhtumitest ja kohtuotsustest alates aastatest 2009/2010 on esitatud aruande lisas (vastavalt tabelid 3 ja 4).

²⁶ Komisjoni talituste töödokument (2012) 393.

²⁷ Lisateave asulareovee katsemeetme kohta on esitatud mõjuhindamise (komisjoni talituste töödokument (2012) 397 final) VI lisas (lk 102).

Veevarude kaitsmise kava üks eesmärke on „suurendada reoveepuhastuse nõuetele vastavust pikaajaliste investeeringute kavandamise, sh ELi fondide ja Euroopa Investeerimispanga laenude kasutamise ja rakenduskavade kaudu aastaks 2018”. Praktilise poole pealt öeldi kavas välja, et komisjon kavatses teha liikmesriikidega koostööd 2014. aastaks rakenduskavade koostamisel, mis võib toimuda rakendamise partnerluslepingute kaudu.

Komisjoni talitused alustasid 2012. aasta detsembris töötoa formaadis²⁸ nende meetmete väljatöötamist ning töö kulgu hakatakse regulaarselt kajastama.

8. KOKKUVÕTTED JA TULEVIKUPERSPEKTIIV

Peaaegu 20 aastat pärast asulareovee puhastamise direktiivi vastuvõtmist oli 2010. aastaks tehtud olulisi edusamme täieliku rakendamise suunas. Rühmas EL 15 on bioloogilise puhastuse keskmine vastavusmäär 88 % ning kogumissüsteemide ja põhjalikuma puhastuse määrad on veelgi kõrgemad (vastavalt 97 % ja 90 %). Esirinnas olevad Austria, Saksamaa ja Holland rakendavad direktiivi peaaegu täielikult ning mitmed teised riigid on sellele väga lähedal. Nende jaoks on kõige olulisem hooldada ja uuendada olemasolevat taristut. Lisaks on pärast 2010. aastat tehtud täiendavaid investeeringuid neis rühma EL 15 liikmesriikides, kus nõuetele vastavuse saavutamine on jäänud hiljaks; tegutsemist on kiirendanud ka komisjoni rikkumismenetlused. Kui jõupingutused jätkuvad ka lähiaastatel, võivad need 15 liikmesriiki jõuda (peaaegu) täieliku rakendamiseni 2015. või 2016. aastaks. Siis täitub 10 aastat direktiivi algversiooni rakendamise viimase tähtaja möödumisest.

Teistsugune olukord valitseb 2004. aastal ja hiljem ELiga ühinenud liikmesriikides. Neil on veel pikk maa sihini, kuna nende kogumissüsteemide keskmine vastavusmäär on 72 % ning bioloogilise ja põhjalikuma puhastuse määrad vastavalt 39 % ja 14 %. Kui jõupingutusi ei suurendata igal tasandil, on oodata samasugust või suuremat hilinemist kui EL 15 liikmesriikide puhul, mis tähendaks, et mahajäänud rakendajad saavutaksid direktiivi nõuetele vastavuse alles 2028. aastaks.

Teine mureallikas on mitme suurlinna vähene vastavus nõuetele. Näiteks ELi liikmesriikide 27 pealinnast vaid 11 pealinnas on olemas kogumis- ja puhastussüsteemid, mis vastavad enam kui 20 aasta tagastele tehnilistele standarditele. Kuna need suured heited on suure reostuskoormusega, põhjustab see jätkuvalt suurt keskkonnareostust.

Käesolevas seitsmendas rakendusaruandes on esimest korda üksikasjalikult hinnatud 27 liikmesriigi nõuetele vastavust. Euroopa veeteabesüsteemi WISE aruandlustaristu sobib selleks hästi. Protsessi on täiustatud ning andmete töötlemise ja hindamise ajakava märgatavalt lühendatud. Siiski on mõnes liikmesriigis veel ruumi järelevalve- ja aruandlussüsteemi parandamiseks. Sellest on tingitud mõned nõrgad rakendustulemused või eri aruannete andmete vasturääkivus.

Seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi ettepanekus ja Euroopa veevarude kaitsmise kavas rõhutatakse asulareovee kogumise ja puhastamise olulisust. Komisjon teatas neis uutes poliitikaalgatustes, et ta kavatses suurendada oma toetust liikmesriikidele rakendamise alal, edendades vastavuse saavutamiseks „uut kava”. 2012. aasta detsembris algatasidki komisjoni talitused „uue kava” meetmed, mille eesmärk on innustada liikmesriike koostama rakenduskavad või kohandama neid hiljemalt aastaks 2014.

²⁸

<https://circabc.europa.eu/w/browse/340cea09-390f-4c11-8e99-712c519c21e4>.